

Oponentský posudek diplomové práce

Název práce: „Teorie mravních citů a odkaz Adama Smithe v současné filosofii“

Autor práce: Bc. Tereza Bukáčková

Obor studia: Filosofie

Práce studentky Bc. Terezy Bukáčkové představuje dílo *Teorie mravních citů* skotského filosofa Adama Smithe a v návaznosti na jeho druhé významné dílo *Bohatství národů* zkoumá Smithův odkaz a aktuálnost jeho myšlení pro dnešní dobu. Důraz práce spočívá však na představení Smithovy teorie mravních citů (s. 8-45), kterou autorka velmi pěkně a zdařile představuje. Zároveň se snaží ukázat, jaký přínos lze i dnes vidět ve Smithově teorii v tom smyslu, že teorie mravních citů je i dnes eticky podhodnocená a že představuje cenný doplněk k jiným, více racionálně založeným druhům etik. Zároveň se snaží v druhé části na základě sekundární literatury vyvrátit kritiku některých aspektů Smithova myšlení, jako např. nekonzistentnosti jeho etické teorie s názory na fungování ekonomie. V závěru dospívá autorka k náhledu aktuálnosti Smithova odkazu: „A právě proto je nyní snad důležitější než kdy dříve rozvíjet schopnost a empatie, protože jen díky nim můžeme trvale udržovat prosperující globalizovanou společnost a užívat si naplno jejích plodů.“ (s. 69)

Práce vykazuje jeden rys, který se vine celou prací – na mnoha místech práce není jasné, kdo hovoří: zda autorka sama, zda autor, ke kterému se vztahuje (Smith, Pavlík či Frazer). Názory citovaných autorů a autorky samotné by měly být více odděleny. Práce tak budí dojem, že zastává jisté názory, i když se jedná o názory A. Smithe či jiných autorů. Z toho pramení pro čtenáře poněkud iritující dojem a vyvolává otázky typu: Máme chápat zákon odplaty jako zlaté pravidlo (s. 22)? Souhlasí autorka s tezí, že básníkovi velice záleží na veřejném mínění a vědci ne (s. 27)? Lze bez výhrad souhlasit s tím, že „vyspělé civilizace“ vykazují více lidskosti než jiné (s. 37)? Větu „Největší míru sympatie přirozeně pociťujeme ke členům své rodiny...“ (s. 38) lze zpochybnit údajmi kriminalistů, z kterých vyplývá, že až 90% vražd je motivováno blízkým vztahem. Platí následující věta: člověk je schopen přijímat neštěstí, „protože ví, že i to, co se jeví jako zlé, je jen nezbytnou součástí procesu vedoucího k naplnění dobra celu a je tím největším možným štěstím“ pro každé neštěstí (s. 41)? Znamená ústup křesťanství automaticky propad morálky (s. 46)?

V práci se nacházejí další drobné nedostatky: na s. 43, poznámka č. 60 je citován Smith, ale citace je o Smithovi; s. 44, poznámka č. 63 - teze „člověk člověku vlkem“ se takto explicitně nenachází v Hobbesově díle *Leviathan*, nýbrž ve věnování Hobbesova díla *O občanu*; na s. 48 by věta „Svědomí a nestranný pozorovatel jsou vlastně výsledkem určitého vývoje podobného procesu evoluce...“ potřebovala více osvětlit; teze o kritickém Kantovi na s. 57 jako „ukázkovém exempláři racionalismu“ je poněkud jednostranná (Kantova kritika spočívá především v sebeomezení rozumu, v omezení rozsahu teoretického

rozumu); věta „Stoikové byli první filosofické škola obracející se na jedince..“ na s. 63 je poněkud zjednodušující tvrzení; spojení nestranného pozorovatele Smithe a Kantova transcendentálního subjektu na s. 64 je poněkud odvážné. Škoda, že autorka nepoužila interpretační pasáže k myšlení A. Smithe v následující literatuře, která by se v češtině nabízela: W. Röd, *Novověká filosofie II. Dějiny filosofie 9*, Praha: Oikoymenth 2004 nebo E. Tugendhat, *Přednášky o etice*, Praha. Oikoymenth 2004.

Po formální stránce splňuje práce požadovaná kritéria na diplomovou práci: práce má 77 stran a je na velmi dobré jazykové a stylistické úrovni. V práci se nacházejí pouze následující drobné formální nesrovnalosti: slovo „sympatetizovat“ (např. s. 13 a další) oponent marně hledal ve slovnících českého jazyka; u pojmu „sentimentalismus“ (s. 57) se v daném kontextu možná jedná o anglicismus – pokud je oponent správně informován, v češtině se pojem „sentimentalismus“ používá spíše pro označení uměleckého směru v literatuře přelomu 18./19. století; na s. 60 mohl být pojem „agregát“ nahrazen jiným slovem.

Autorka dostala zadání své práce. Diplomovou práci Bc. Terezy Bukáčkové: „Teorie mravních citů a odkaz Adama Smithe v současné filosofii“ **doporučuji k obhajobě před odbornou komisí.**

Navrhuji známku: velmi dobře (2).

Posudek vypracoval: Doc. Dr. phil. Jakub Sirovátka

Datum: